

1 september 2025

Naleving van de Wwft bij fusies en overnames

Risico's, aandachtspunten, handvatten en good practices

Inhoud

1.	Wwft in relatie tot fusies en overnames	3
2.	Risico's en aandachtspunten	4
3.	Handvatten en <i>good practices</i>	6

1. Wwft in relatie tot fusies en overnames

Achtergrond

Het aantal fusies en overnames binnen de accountancysector is sinds 2020 toegenomen: het Financieele Dagblad berichtte¹ in september 2023 dat de schaalvergroting in de sector versneld doorzet. Dat is mede het gevolg van de toetreding van *private equity*-partijen op de Nederlandse markt in 2022. In 2023 berichtte ING² dat deze ‘consolidatieslag’ voortvloeit uit een drietal factoren, namelijk:

- opvolgingsproblematiek;
- personeelsschaarste; en
- noodzaak voor schaalvergroting.

Deze ontwikkeling brengt een aantal risico's met zich mee, waaronder de juiste naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).

Eerdere onderzoeken BFT

Uit eerdere onderzoeken van BFT bij accountantskantoren is gebleken dat het fuseren met of overnemen van een andere Wwft-instelling (en haar cliënten) de nodige aandachtspunten met zich meebrengt. Zo dient de instelling te toetsen of het (Wwft-)cliëntenonderzoek van overgenomen cliënten voldoet aan de Wwft-verplichtingen en het eigen (Wwft-)risicobeleid en -management, waaronder ook de procedures rondom identificatie, verificatie en dossiervorming.

BFT ontvangt daarnaast regelmatig vragen van Wwft-instellingen hoe om te gaan met de Wwft bij fusies en overnames, mede in relatie tot (invulling van) de audit- en/of compliancefunctie(s).

Sectorbrede terugkoppeling

BFT wil met dit document enerzijds de bevindingen uit de toezichtspraktijk delen met de sector en anderzijds de sector bewust maken van mogelijke risico's en aandachtspunten. Dit om de alertheid te vergroten en handvatten te bieden (*good practices*) hoe hier in de praktijk mee om te gaan. Dit sluit aan bij de ambitie van BFT om in te zetten op meer bewustwording en preventie in het toezicht.

Leeswijzer

In dit document worden de termen ‘fusie’ en ‘overname’ door elkaar heen gebruikt. Overal waar ‘fusie’ staat kan ook ‘overname’ worden gelezen (en vice versa). In alle gevallen zal sprake zijn van het verkrijgen van (nieuwe) cliënten door een Wwft-instelling.

Vragen

Heeft u vragen naar aanleiding van dit stuk of heeft u een casus die u wil voorleggen aan BFT, neem dan contact op met BFT via het [contactformulier](#).

¹ <https://fd.nl/financiele-markten/1488379/schaalvergroting-in-accountancy-zet-rap-door-met-nieuwe-reeks-overnames>

² <https://www.ing.nl/zakelijk/sector/services/investeringsgolf-in-accountancy-en-consultancy-houdt-aan>

2. Risico's en aandachtspunten

Clënten geaccepteerd onder oude wetgeving en/of oud beleid

Een instelling is wettelijk verplicht om schriftelijke gedragslijnen, procedures en maatregelen ((Wwft-) beleid) op te stellen en actueel te houden, afgestemd op de eigen organisatie en cliëntenportefeuille. Dit beleid dient gebaseerd te zijn op de meest recente Wwft-wetgeving en omvat onder meer het cliëntenonderzoek. In de praktijk treft BFT met enige regelmaat verouderd beleid en/of cliëntenonderzoek aan.

Bij een fusie of overname dient een instelling te toetsen of het (Wwft-)cliëntenonderzoek van overgenomen cliënten voldoet aan geldende, actuele wetgeving en het geldende beleid. Dit omvat onder meer³:

- identificatie en verificatie van hun identiteit;
- in kaart brengen én begrijpen van de eigendom- en zeggenschapsstructuur van de cliënt;
- identificeren van de uiteindelijk belanghebbende (UBO) bij de verleende dienst en redelijke maatregelen nemen zijn identiteit te verifiëren;
- bepaling van het risicoprofiel; en
- de hiermee samenhangende gegevens vastleggen en bewaren in een dossier gedurende vijf jaar na de transactie of het beëindigen van de cliëntrelatie.

Verschillen in gedragslijnen, procedures en maatregelen (Wwft-beleid)

Bij een fusie of overname zal naar verwachting sprake zijn van verschillen in het Wwft-(risico)beleid van de betrokken instellingen. Dit beleid dient te worden afgestemd op de eigen organisatie en cliëntenportefeuille; als gevolg van een fusie of overname zullen deze elementen doorgaans aan verandering onderhevig zijn.

Daarnaast kan er mogelijk ook een verschil zijn in de wijze waarop betrokken instellingen invulling hebben gegeven aan de opleidingsverplichting⁴, wat kan resulteren in een verschillend kennisniveau. Opleidingen dienen immers afgestemd te worden op omvang van het kantoor, de aangeboden dienstverlening en de (risico-inschatting van de) cliëntenportefeuille; deze elementen kunnen als gevolg van een fusie of overname eveneens wijzigen.

Dossiers niet (volledig) gemigreerd, niet voldaan aan archiveringsverplichting

Als gevolg van een fusie of overname is veelal sprake van wijziging van gegevensopslag en/of het samenbrengen van gegevens van verschillende bronnen in een (nieuw) systeem (datamigratie). In de praktijk ziet BFT dat cliëntendossiers niet of onvolledig worden gemigreerd naar (de systemen van) een nieuwe (overnemende) instelling. De instelling dient zich ervan te verzekeren dat het volledige (Wwft-) cliëntenonderzoek van overgenomen cliënten wordt bewaard dan wel gemigreerd, inclusief eventuele gegevens en documenten met betrekking tot het initiële cliëntenonderzoek. Immers, de instelling bewaart alle gegevens van het cliëntenonderzoek gedurende vijf jaar ná een transactie of het beëindigen van de cliëntrelatie, tenzij wettelijk voorschrift anders bepaalt.⁵ Het migreren van cliëntendossiers biedt ook mogelijk de gelegenheid de juistheid van de geregistreerde (basis)gegevens te toetsen.

³ Zie ook hoofdstuk 7 van de Specifieke Leidraad Wwft 2024 (<https://www.bureaufit.nl/wwft-plichtige/onderzoek/wet-en-regelgeving/specifieke-leidraden/>)

⁴ Artikel 35 Wwft

⁵ Artikel 33, lid 1 Wwft

Het is toegestaan om het cliëntenonderzoek dat is uitgevoerd door een andere, aangewezen Wwft-instelling over te nemen (introducerend cliëntenonderzoek⁶). Bij fusies en overnames kan hier sprake van zijn. BFT benadrukt daarbij wel dat de (overnemende) instelling zelf verantwoordelijk blijft voor de volledige dossiervorming van het (Wwft-)cliëntenonderzoek van overgenomen cliënten. Eventueel geconstateerde omissies inzake het cliëntenonderzoek van overgenomen cliënten, zoals ontbrekende documenten, gegevens of inlichtingen, dienen voortvarend te worden hersteld.

Doorlooptijd overgangsfase

Op grond van artikel 5 Wwft is het doorgaans verboden om een zakelijke relatie aan te gaan of een transactie uit te voeren als een cliëntenonderzoek niet of met onvoldoende resultaat is uitgevoerd. In het kader van de Wwft-borging dient een (overnemende) instelling in geval van een fusie of overname het cliëntenonderzoek van overgenomen cliënten zo snel mogelijk in overeenstemming te brengen met het eigen beleid.

BFT realiseert zich dat er mogelijk sprake kan zijn van aanvullende (herstel)werkzaamheden door een (overnemende) instelling in het kader van het cliëntenonderzoek van overgenomen cliënten. Hiervoor geldt een overgangsfase: BFT verwacht dat een instelling er in redelijkheid alles aan doet om zo spoedig mogelijk te voldoen aan geldende wetgeving en eventueel geconstateerde omissies te herstellen. De ervaring leert dat dit een tijds- en arbeidsintensieve periode kan zijn; een instelling kan ervoor kiezen om stapsgewijs cliënten om te zetten. BFT adviseert daarbij wel om prioriteit te geven aan cliënten met een hoogrisicoprofiel en zorg te dragen voor juiste en volledige vastlegging en voldoende voortgang.

Private equity

Zoals geschetst in de introductie is sinds enige jaren sprake van *private equity*-partijen die een belang nemen in Nederlandse (Wwft-)instellingen. Afhankelijk van hoe groot dit belang is en hoe dit wordt ingevuld kan sprake zijn van een 'reguliere' fusie of overname, maar de situatie doet zich ook voor dat een Wwft-instelling onderdeel uit gaat maken van een grotere groep⁷ bestaande uit meerdere entiteiten en (Wwft-)instellingen. BFT benadrukt in dezen het belang van het waarborgen van naleving van de Wwft ten aanzien van overgenomen cliënten.

Als een *private equity*-partij een belang neemt in een (Wwft-)instelling, dient te worden bepaald op welk (beleids)niveau het (Wwft-)beleid is vastgesteld: het beleid kan op groepsniveau worden bepaald en voor alle onderliggende instellingen gelijk zijn, maar de situatie kan ook zo zijn dat iedere individuele instelling onder eigen naam opereert en het eigen beleid bepaalt.

Volledigheidshalve benadrukt BFT dat dit onderscheid voor wat betreft (naleving van) de Wwft niet van belang is: alle (Wwft-)instellingen dienen immers aan de wet te voldoen. Wel kan het bepalend zijn welke risico's en aandachtspunten in welke mate van toepassing zijn voor een instelling en welke eventuele maatregelen genomen moeten worden. Daarnaast kan het relevant zijn voor de vraag of sprake is van een verplichte compliance- en auditfunctie.

⁶ Artikel 5, lid 1, letter a Wwft.

⁷ Zie ook paragraaf 4.4 'Groepen' in de [Algemene leidraad Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme \(Wwft\) van het Ministerie van Financiën & Ministerie van Justitie en Veiligheid d.d. 7 juni 2024](#)

3. Handvatten en *good practices*

Bepaal het geldende beleid

Bij wijziging van dienstverlening en/of bedrijfsvoering dient een Wwft-instelling haar beleid in het kader van de Wwft te toetsen en te actualiseren waar nodig. Bij het samengaan van twee (of meerdere) (Wwft-) instellingen, als gevolg van een fusie of overname, dient dan ook te worden bepaald wat het beleid van de (overgebleven) instelling wordt. Dit kan het beleid van één van de betrokken instellingen zijn, maar ook een geheel nieuw beleid dan wel een samenvoeging van het beleid van betrokken instellingen. Het beleid omvat in dezen de gedragslijnen, procedures en maatregelen zoals beschreven in de Specifieke leidraad Wwft 2024. In geval van een overname zal dit doorgaans het beleid van de overnemende partij betreffen.

Het geldende beleid is medebepalend voor de wijze waarop (en het systeem waarin) cliënt- en opdrachtacceptatie wordt uitgevoerd en vastgelegd. Nieuwe cliënten en opdrachten dienen dan ook door de instelling conform het geldende beleid te worden geaccepteerd.

Voer een verschillenanalyse uit tussen het oude beleid en het geldende beleid

Indien sprake is van twee of meer (afwijkende) beleidsvarianten (van gefuseerde dan wel van overnemende en overgenomen instellingen) moet inzichtelijk worden gemaakt op welke punten deze van elkaar afwijken, en welke gevolgen c.q. tekortkomingen dat eventueel met zich meebrengt ten aanzien van (uitvoering van) het cliëntenonderzoek en (naleving van) de Wwft. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het bepalen van en omgang met cliënten met een hoog c.q. onacceptabel risicoprofiel. BFT wil daarbij het belang van goede *due diligence* met voldoende diepgang benadrukken, zodat op voorhand voldoende inzicht bestaat in eventuele beleidsverschillen en het uitgevoerde cliëntenonderzoek.

Nadat inzichtelijk is op welke punten er sprake is van beleidsverschillen dient de instelling in kaart te brengen welk deel van de (gecombineerde) cliëntenportefeuille wordt geraakt door deze afwijkingen ten opzichte van het geldende beleid. Aandachtspunt hierbij zijn sectoren waar overgenomen cliënten actief zijn, maar waar de overnemende instelling weinig of geen kennis en ervaring mee heeft: mogelijk ontbreekt relevante kennis in de nieuwe organisatie c.q. het nieuwe beleid.

Voer herstelwerkzaamheden uit op cliënten die zijn geaccepteerd onder het oude beleid

Cliëntenonderzoek dat is uitgevoerd op basis van een verouderd beleid dient in overeenstemming te worden gebracht met het geldende beleid, met eventueel nieuwe systemen en/of software. BFT raadt aan deze stap(pen) zorgvuldig te documenteren.

Het is de verantwoordelijkheid van de (overnemende) instelling om een risicoprofiel op te stellen in overeenstemming met de uitgangspunten zoals vastgelegd in het geldende beleid. Dit omvat ook verplichtingen rondom monitoring en eventuele maatregelen in het kader van verscherpt cliëntenonderzoek bij hoogrisicoklanten. Het mogelijke gevolg kan zijn dat afscheid genomen wordt van cliënten die niet langer geaccepteerd worden onder het geldende beleid.

In de praktijk ziet BFT dat instellingen gebruik maken van verbeterplannen en optimalisatieprogramma's. Ook zijn er instellingen die voor **alle** cliënten opnieuw de cliënt- en opdrachtacceptatie doorlopen onder het geldende beleid. Dit kan met name relevant zijn nadat een instelling als gevolg van een overname actief is geworden in een nieuwe, nog onbekende sector.

BFT ziet daarnaast dat instellingen een centraal team inrichten met specialisten en aanvullende ondersteuning op het gebied van cliëntenonderzoek. Dit team draagt vanuit hun rol bij aan data-integriteit en eenduidigheid van vastleggingen. (Hoog)risicoklanten worden in die constructie centraal geautoriseerd.

Weer een andere instelling start pas met werkzaamheden nadat (overgenomen) cliënten voor een kennismakingsgesprek fysiek op kantoor zijn geweest en het (hernieuwde) cliëntenonderzoek volledig is uitgevoerd.

Toets de juiste toepassing van het vigerende beleid

Nadat een instelling eventueel geconstateerde verschillen inzake het beleid en het cliëntenonderzoek van bestaande cliënten in kaart heeft gebracht, en zo nodig heeft hersteld, dient deze eveneens aandacht te hebben voor de juiste naleving van de Wwft en toepassing van het eigen beleid bij het cliëntenonderzoek van **nieuwe** cliënten. Dit is met name van belang, indien sprake is van een (deels) nieuw beleid dat nog niet alle medewerkers geheel onder de knie hebben. Een eventuele compliance- en auditfunctie dient vanuit hun taken en verantwoordelijkheden logischerwijs te worden betrokken in de uitvoering van deze toetsing.

In de praktijk ziet BFT dat instellingen hier bijvoorbeeld invulling aan geven middels interne dossierreviews op individueel niveau, met *rating* en zo nodig opvolging middels herstelwerkzaamheden of aanvullende opleiding.

Draag zorg voor (aanvullende) opleiding en toereikende communicatie

Het is van groot belang dat medewerkers van alle betrokken instellingen⁸ worden betrokken in het fusie- c.q. overnameproces en een (aanvullende) opleiding krijgen over (naleving van) de Wwft. Dit geldt voor alle medewerkers om bekend te worden met het nieuwe c.q. gewijzigde beleid, procedures, systemen, et cetera, maar is met name ook van belang als medewerkers zelf een actieve rol spelen in de overgang. Mede in het kader van de opleidingsverplichting⁹ is het aan te raden hier goed over te communiceren en aandacht aan te besteden.

Medewerkers en dagelijkse beleidsbepalers dienen bekend te zijn met wijzigingen in de werkwijze van de instelling als gevolg van een fusie of overname. Diepgang en eenduidigheid van de vastleggingen rondom het cliëntenonderzoek en de daarin gemaakt keuzes en afwegingen dienen daarmee te worden geborgd.

In de praktijk ziet BFT dat instellingen hier mede invulling aan geven door het instellen van een centrale vraagbaak (bijvoorbeeld de compliancefunctie) voor eventuele vragen die spelen vanuit de praktijk in de overgangsfase. Daarnaast ziet BFT dat instellingen de gelegenheid aangrijpen om ook invulling te geven aan de verplichting tot doorlichting¹⁰ van overgenomen c.q. nieuwe medewerkers.

⁸ Dit betreft zowel de medewerkers van de overgenomen instelling als de overnemende instelling.

⁹ Artikel 35 Wwft

¹⁰ Artikel 35 Wwft, zie tevens paragraaf 6.2 van de Specifieke leidraad Wwft 2024

Bepaal of sprake is van een verplichte compliance- en auditfunctie¹¹

Wwft-instellingen die samengegaan met andere Wwft-instellingen groeien doorgaans in omvang. Daarnaast kan het risicoprofiel van de cliënten – en daarmee de aard van de instelling – zijn gewijzigd. Dit kan mogelijk een verplichte invoering van een onafhankelijke compliance- en auditfunctie als gevolg hebben. Een compliance- en auditfunctie is verplicht bij ondernemingen die op grond van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) verplicht zijn een ondernemingsraad te hebben. Doorgaans geldt dit bij een totaal personeelsbestand vanaf 50 werknemers. Als uit het risicobeleid van een instelling blijkt dat deze voor meer dan 75% cliënten of transacties heeft met een hoogrisicoprofiel, is de instelling eveneens verplicht een compliance- en auditfunctie in te richten. BFT adviseert om deze factoren te evalueren zowel voorafgaand aan (hoeveel werknemers heeft de nieuwe instelling?) als na het voltooien van een fusie- c.q. overnametraject (welk risicoprofiel heeft de nieuwe cliëntenportefeuille op basis van het geldende beleid?).

Als al sprake is van een compliance- en auditfunctie is het logisch dat zij vanuit hun taken en verantwoordelijkheden worden betrokken in de uitvoering van voornoemde stappen.

¹¹ Zie tevens paragraaf 5.2 van de Specifieke leidraad Wwft 2024

Maliebaan 79 • 3581 CG Utrecht
Postbus 14052 • 3508 SC Utrecht

T 030 251 69 84
E bft.post@bureauft.nl
W www.bureauft.nl